

ด้วยเกล้า
ที่ วช ๐๐๑๒/๕๖๓๖

พศจิกายน ๒๕๕๐

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ ๙๙๘๘
วันที่ ๘ มิ.ย. พ.ศ. ๒๕๕๐
เวลา ๑๐.๐๐

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ถนนพหลโยธินจตุจักร กทม. ๑๐๕๐๐

เรื่อง การปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ จำนวน ๘๐ ชุด

ด้วยสภาวิจัยแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีมติเห็นชอบในหลักการข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ และให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) นำนโยบายที่ประชุมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไป โดยสรุปสาระสำคัญของข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ตามพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการวิจัยของประเทศโดยร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลโครงการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่ได้รับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อน ประสาน ประโยชน์ และประหยัดงบประมาณแผ่นดิน แต่เนื่องจากระบบวิจัยของประเทศไทยยังอ่อนด้อยอยู่มากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน ทั้งในเรื่องของค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนา การลงทุนด้านการวิจัยในภาคเอกชน บุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา จำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ การจดสิทธิบัตรตลอดจน โครงสร้างพื้นฐานของการวิจัยที่เป็นปัจจัยเอื้อหรือสนับสนุนการวิจัยและระบบวิจัยมีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไข

๑.๒ สภาวิจัยแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ มีมติให้ความเห็นชอบในหลักการการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศตามที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เสนอ และมอบหมายให้คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) รับไปดำเนินการจัดทำแนวทางการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๓ เดือน เพื่อนำเสนอในที่ประชุมสภาวิจัยแห่งชาติครั้งต่อไป

๑.๓ สภาวิจัยแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีมติให้ความเห็นชอบในหลักการให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทำหรือร่วมกับสำนักงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการนิรระบบบริหารงานวิจัยแห่งชาติ

(National Research Project Management : NRPM) เป็นเครื่องมือบริหารกระบวนการงบประมาณการวิจัยของประเทศในภาครัฐ เพื่อนำไปสู่ความเป็นรูปธรรมของการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ให้หน่วยงานกลางเกี่ยวกับการวิจัยอันได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ทำงานร่วมกับหน่วยงานกองทุนวิจัยได้แก่ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) รวมทั้งส่วนราชการต่างๆ จัดทำโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ หรือ โครงการสำคัญ (Flagship) ที่กำหนดตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการ ๑ ปี แล้วให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) นำมติที่ประชุมนี้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและเห็นชอบ

๒. การดำเนินงาน

๒.๑ คณะกรรมการบริหารสภาวิจัยแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นชุดหนึ่งประกอบด้วย นายจรัญ ภักดีธนากุล เป็นประธาน ร่วมกับ นายอุทิศ ขาวเรียร นายสาธิต เชาว์ปรีชา นายมนตรี จุฬาววัฒนพล นายปรีชา ช้างขวัญยืน และนายอานนท์ บุญยะรัตเวช เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (ถวช.) เพื่อดำเนินการร่วมกับ วช. ในการจัดทำข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

๒.๒ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้นำความเห็นของคณะที่ปรึกษาของรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) อันประกอบด้วย ศาสตราจารย์ธีระ สูตะบุตร ศาสตราจารย์อานนท์ บุญยะรัตเวช ศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช นายอุทิศ ขาวเรียร นายกอบปร กฤตยาภิรม นายแพทย์สมศักดิ์ ชุณหะวัณ รองศาสตราจารย์สุริชัย หวันแก้ว นางสีลาภรณ์ บัวสาย และนายกิตติวัฒน์ อุชุपालะนันท์ ซึ่งได้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ๒ ครั้งคือ เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ และวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ ณ ตึกบัญชาการทำเนียบรัฐบาล โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) เป็นประธาน รวมทั้งได้นำความเห็นของคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติทั้ง ๑๒ สาขา มาประมวลเพื่อจัดทำข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

๒.๓ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้นำเรื่อง แนวทางการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ เข้าสู่วาระการประชุมสภาวิจัยแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล โดยนำเสนอ ข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ให้ที่ประชุมพิจารณา ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบในหลักการตามที่เสนอ โดยให้เพิ่มตารางเปรียบเทียบสถานการณ์ปัจจุบันให้มีความชัดเจน ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและให้ความเห็นชอบต่อไป

๒.๔ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ดำเนินการปรับปรุง ข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศตามความเห็นของที่ประชุมสภาวิจัยแห่งชาติเรียบร้อยแล้ว ดังเอกสารที่ส่งมาด้วยนี้

๓. ประเด็นเสนอคณะรัฐมนตรี

๓.๑ เพื่อทราบมติที่ประชุมสภาวิจัยแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๐ เรื่องข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

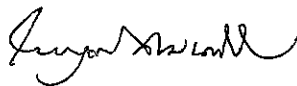
๓.๒ ให้ความเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในฐานะองค์กรกลางด้านการวิจัยดำเนินการตามข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ ตามเอกสารที่ส่งมาด้วยนี้

๓.๓ ให้ความเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) หรือร่วมกับสำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการนำระบบบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (National Research Project Management : NRPM) เป็นเครื่องมือบริหารกระบวนการงบประมาณการวิจัยของประเทศในภาครัฐ เพื่อนำไปสู่ความเป็นรูปธรรมของการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

๓.๔ ให้ความเห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานกองทุน หน่วยงานวิจัยที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน จัดทำโครงการวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์กลยุทธ์ หรือ โครงการสำคัญ (Flagship) ที่กำหนดตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการ ๑ ปี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม)

รองนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

โทรศัพท์ 0-2561-2445 ต่อ 449, 413 หรือ 0-2579-0690

โทรสาร 0-2579-0690

ข้อเสนอการปฏิรูประบบวิจัยของประเทศ

สถานการณ์ปัจจุบันของระบบวิจัยของประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ยอมรับว่า การวิจัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญาที่สำคัญยิ่งกระบวนการหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสามารถชี้นำในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างการพัฒนาประเทศ อันจะนำประเทศไปสู่การเป็นประเทศเศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้ที่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข

ในปัจจุบันระบบวิจัยของประเทศไทยยังไม่เข้มแข็งพอ เนื่องจากการบริหารจัดการยังมีประสิทธิภาพที่ยังไม่เพียงพอต่อการผลิตผลงานวิจัย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้การวิจัยไม่พัฒนาเท่าที่ควร หากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบเอเชียด้วยกัน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลี ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1 และเมื่อพิจารณาสถานการณ์การวิจัยของประเทศ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค ของประเทศในภาพรวมพอสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. นโยบายการวิจัย

1.1 การจัดทำนโยบายการวิจัยของประเทศไทยยังมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของประเทศไม่เพียงพอ

1.2 ยังขาดกลไกและการยอมรับในการขับเคลื่อนเพื่อผลักดันนโยบายการวิจัยของประเทศไทยไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง เป็นเอกภาพและต่อเนื่อง เนื่องจากบางหน่วยงานดำเนินการวิจัยตามนโยบายการวิจัยของหน่วยงานตัวเอง จึงทำให้เกิดการทำงานวิจัยซ้ำซ้อน กระจายกันไม่ทิศทางที่แน่นอน และขาดความเชื่อมโยงทั้งระบบ ทำให้ผลงานวิจัยที่ได้ไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาได้ตามเป้าหมายของประเทศอย่างสมบูรณ์

1.3 การติดตามประเมินผลนโยบายการวิจัยของประเทศไทยยังไม่มีระบบที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

2. งบประมาณการวิจัยของประเทศ

2.1 รัฐจัดสรรงบประมาณการวิจัย (Budget Allocation) ยังอยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศที่ใช้การวิจัยในการพัฒนาประเทศ กล่าวคือ ในปีงบประมาณ 2546 และ 2550 คิดเป็น ร้อยละ 1.02 และ 1.11 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามลำดับ เมื่อเทียบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งกำหนดไว้ให้การจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 1.50

2.2 ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนา (R&D Expenditure) ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาก ถึงแม้ว่าค่าใช้จ่ายทาง R&D ดังกล่าวในช่วงปี 2542-2548 จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2542 ประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนา 11,896 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 16,667 ล้านบาทในปี 2548 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของ GDP จะพบว่าประเทศไทยมีค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาลดลง โดยลดลงจากร้อยละ 0.26 ของ GDP เป็นร้อยละ

0.24 ของ GDP ในปี 2548 จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่น้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของ GDP ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สิงคโปร์ หรือ มาเลเซีย ก็ยังมีค่าใช้จ่ายทางการวิจัยสูงกว่าประเทศไทยอยู่มาก โดยมีค่าใช้จ่ายทางการวิจัยอยู่ที่ 2.36 และ 0.63 ของ GDP ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยยังมีข้อจำกัดของไทยในการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมรวมทั้งการวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าใช้จ่าย การลงทุน บุคลากร และจำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ระหว่างประเทศไทย และประเทศในเอเชีย ในปี 2548

รายการ	ไทย	สิงคโปร์	มาเลเซีย (2547)	ญี่ปุ่น	เกาหลี
ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนา (GERD) (ร้อยละของ GDP) ¹	0.24	2.36	0.63	3.33	2.99
การลงทุนด้านการวิจัยในภาคเอกชน ¹ (ร้อยละของการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา)	44	64	72	76	77
บุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา (FTE) ¹ (จำนวนคนต่อประชากร 10,000 คน)	5.9	65.8	7.0	72.1	38.9
จำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ ² (เรื่อง)	2,795	7,168	1,438	93,742	31,007

ที่มา : ¹ OECD, Main Science and Technology Indicators, May 2007, สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

² Science Citation Index Expanded

3. การลงทุนด้านการวิจัยของภาคเอกชน ภาคเอกชนของไทยมีรายจ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนา ปี 2548 จำนวน 6,678.8 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 42 ของรายจ่ายเพื่อการวิจัยและพัฒนาของประเทศ ในขณะที่ประเทศในกลุ่มเอเชีย ภาคเอกชนมีสัดส่วนในการลงทุนค่อนข้างมาก ซึ่งบางประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่นมีสัดส่วนในการลงทุนสูงถึงร้อยละ 76 ของการลงทุนวิจัยและพัฒนาทั้งหมดของประเทศ จึงเห็นได้ว่า ประเทศพัฒนาแล้ว มากกว่าร้อยละ 60 ของการลงทุนวิจัยทั้งประเทศจะมาจากภาคเอกชน ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วสามารถเพิ่มมูลค่าทางการผลิต นวัตกรรม และเทคโนโลยี

4. บุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา ประเทศไทยยังขาดแคลนทั้งปริมาณ และคุณภาพของนักวิจัย กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2548 ประเทศไทยมีบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาต่อประชากร 10,000 คน จำนวน 5.92 คน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ซึ่งมีจำนวนบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาอยู่ที่ 65.8 และ 72.1 คน ต่อประชากร 10,000 คน โดยบุคลากรเหล่านี้ มากกว่าร้อยละ 60 เป็นบุคลากรในภาคเอกชน ในขณะที่บุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาของไทยประมาณร้อยละ 70 กลับอยู่ในภาครัฐ

5. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.1 สิทธิบัตร การจดสิทธิบัตรในประเทศไทยมีแนวโน้มลดลงทุกปี โดยในปี 2545 มีการจดสิทธิบัตรทั้งสิ้น 2,466 รายการ และลดลงเป็น 1,878 รายการ ในปี 2549 หรือลดลงร้อยละ 24

ทั้งนี้ ในปี 2549 มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่เป็นการจดสิทธิบัตรโดยคนไทย ส่วนสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอันเกิดจากการวิจัยระหว่างหน่วยงานให้ทุนและหน่วยงานรับทุนไม่เอื้อต่อการจูงใจให้นักวิจัยทำวิจัย อีกทั้งการจดทะเบียนสิทธิบัตรมีค่าใช้จ่าย ขั้นตอน และใช้ระยะเวลานาน เป็นอุปสรรคสำคัญในการจดสิทธิบัตร นอกจากนั้นการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของไทยยังมีข้อจำกัดอยู่มาก

5.2 จำนวนผลงานวิจัยตีพิมพ์ ในปี 2548 ประเทศไทยมีผลงานวิจัยตีพิมพ์ 2,795 บทความ ซึ่งจัดเป็นประเทศที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์อยู่ในอันดับที่ 7 ในกลุ่มประเทศเอเชีย 20 ประเทศ ในขณะที่ประเทศเกาหลีมีผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์จำนวน 31,007 บทความ จัดอยู่ในอันดับที่ 4 และประเทศมาเลเซียมีผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในปี 2548 จำนวน 1,747 บทความ จัดเป็นประเทศที่มีผลงานวิจัยตีพิมพ์อยู่ในอันดับที่ 8 ซึ่งจะเห็นว่าจำนวนผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ของประเทศไทยยังมีอยู่ไม่มาก แม้จะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นทุกปี

5.3 การเผยแพร่ผลงานวิจัยและการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ยังมีน้อยไม่ทั่วถึง รวมทั้งยังขาดกลไกเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานวิจัยกับหน่วยงานที่จะใช้ผลงานวิจัย จึงไม่มีการนำผลงานวิจัยไปใช้เท่าที่ควร ประสพปัญหาหลายประการ เช่น ผลงานวิจัยยังขาดความสมบูรณ์ไม่สามารถตอบปัญหาที่เกิดขึ้นในขณะนั้นได้อย่างแท้จริง และผลงานวิจัยที่ผลิตออกมาล่าช้ากว่าความต้องการของผู้ใช้ นอกจากนั้นผลงานวิจัยส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะนำไปสู่เชิงพาณิชย์ได้มากนัก

6. โครงสร้างพื้นฐานของการวิจัย โครงสร้างพื้นฐานทางการวิจัยที่จะเป็นปัจจัยที่เอื้อและสนับสนุนต่อการวิจัยและต่อระบบวิจัยของประเทศ มีปัญหาและอุปสรรคที่ต้องแก้ไข ได้แก่

6.1 ระบบฐานข้อมูลการวิจัยของประเทศยังมีการเชื่อมโยงที่ไม่เป็นระบบ และทันสมัย

6.2 ไม่ได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการวิจัย ที่จำเป็นอย่างเพียงพอ

6.3 กฎหมาย/กฎระเบียบที่รองรับในการเอื้อประโยชน์ต่อการวิจัยที่นำไปใช้เพิ่มมูลค่าและสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญายังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ

6.4 การผลักดันให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยยังไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนเห็นความสำคัญของการไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มมูลค่าในการผลิต ซึ่งภาครัฐมีมาตรการในการพยายามส่งเสริม แต่ยังมีปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องขอบเขตและเงื่อนไขในการสนับสนุนส่งเสริม ไม่ชัดเจน รวมทั้งขั้นตอนที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ภาคเอกชนยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

6.5 ขาดการให้ข้อมูลด้านเทคโนโลยีหรือด้านทรัพย์สินทางปัญญาที่จดทะเบียนไว้ที่สามารถนำไปใช้เป็นฐานความรู้ในการวิจัยและพัฒนาต่อไป

ระบบการวิจัยของประเทศไทยในปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้โครงสร้างและระบบการวิจัยของประเทศมีความซ้ำซ้อนและมีหลายมิติของความเกี่ยวข้อง การวิจัยและพัฒนาขาดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาวิชาการและสาขาการผลิต ผลการศึกษาวิจัยไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ในภาคการผลิตต่างๆ ขาดการศึกษาในเชิงลึกที่เป็นรากฐานการวิจัยและพัฒนาในอนาคต

สิ่งที่พึงประสงค์ในการปฏิรูประบบวิจัย

1. ระบบวิจัยที่มีความเชื่อมโยงระหว่างภาคส่วนต่างๆ ในระบบ ซึ่งจะสนับสนุนการสร้างความรู้เข้มแข็งให้แก่ประชาชน ภาคเอกชน นักวิจัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระบบวิจัยทั้งหมด เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนในการพัฒนาประเทศ
2. ระบบวิจัยที่ขับเคลื่อนบนแนวคิดที่นำความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์เป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
3. ยกระดับขีดความสามารถในการวิจัยของประเทศให้แข่งขันได้ในระดับนานาชาติ โดยเฉพาะด้านงบประมาณ บุคลากร ผลงานวิจัยและอุปกรณ์วิจัย
4. เพิ่มมูลค่าผลงานวิจัย ลดการนำเข้า/พึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

เป้าหมาย

ภายในปี พ.ศ. 2555 ประเทศไทยจะบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1. เอกภาพและธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการระบบวิจัยที่สมดุลและยั่งยืน
2. มีความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลระหว่างทุกภาคส่วนในระบบวิจัย
3. ระบบงบประมาณการวิจัยของภาครัฐที่มีกลไกที่เอื้อต่อกระบวนการบริหารจัดการด้านการวิจัย
4. มีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้สนับสนุนในการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์และการให้บริการของวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ให้มีสัดส่วนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ
5. เพิ่มบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนา 10 คน ต่อประชากร 10,000 คน

ยุทธศาสตร์การปฏิรูประบบวิจัย

1. ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างรัฐ ประชาชน และภาคเอกชน เพื่อพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยแบบมีส่วนร่วม

กลยุทธ์

1. เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคการวิจัย ในการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของประเทศ โดยคำนึงถึงผู้ใช้ประโยชน์การวิจัยและความยั่งยืนของทรัพยากรประเทศ
2. สร้างกลไกและกระบวนการปฏิบัติงานที่ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคการวิจัยในภาครัฐ เอกชน และประชาชน
3. สนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศข้อมูลในทุกระดับและเชื่อมโยงโครงข่ายข้อมูลการวิจัยระหว่างหน่วยงานระดับนโยบาย ตลอดจนระดับพื้นที่ ท้องถิ่น และภาคเอกชน
4. ศึกษา วิจัย สร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อหนุนเสริมการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติแบบมีส่วนร่วม

2. ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยสู่การปฏิบัติ

กลยุทธ์

1. เสริมสร้างบทบาทการมีส่วนร่วมของภาคการวิจัยในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับหน่วยงานที่สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ
2. กำหนดแนวทางการวิจัยที่สำคัญตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ เพื่อภาคีวิจัยสามารถนำไปขับเคลื่อนภายใต้บทบาทภารกิจของตน และสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ
3. ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล
4. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลและสร้างดัชนีชี้วัดความสำเร็จของงานวิจัยในทุกระดับ

3. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัย

กลยุทธ์

1. พัฒนาระบบบริหารงานวิจัยแห่งชาติ (NRPM) ให้เป็นเครื่องมือบริหารงานวิจัยและงบประมาณการวิจัยของประเทศ
2. ปรับปรุงระเบียบ/หลักเกณฑ์ ในการใช้จ่ายเงินที่เน้นการสนับสนุนและเอื้อให้เกิดความคล่องตัวในการทำวิจัยของนักวิจัย หน่วยงานวิจัย และภาคเอกชน
3. สร้างกลไกร่วมมือระหว่างหน่วยงานระดับนโยบายของประเทศกับสำนักงานงบประมาณ ในการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัยของภาครัฐ

4. ยุทธศาสตร์การเชื่อมโยงและสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐ ประชาชน ภาคเอกชน และนานาชาติ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของปัจจัยและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวิจัย

กลยุทธ์

1. เสริมสร้างความเข้มแข็งของแหล่งผลิตงานวิจัย และกลไกการถ่ายทอดความรู้
2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและจัดสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนางานวิจัย
3. สร้างความเชื่อมโยงสารสนเทศข้อมูลงานวิจัยระหว่างแหล่งผลิตงานวิจัย ประชาชน ภาคเอกชน และนานาชาติ
4. สนับสนุนการจัดการความรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลการวิจัยในทุกระดับ ทั้งในประเทศและนานาชาติ
5. ส่งเสริมให้หน่วยงานระดับท้องถิ่น ภาคเอกชน และหน่วยงานวิจัย มีความรู้ความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการพัฒนางานวิจัย
6. พัฒนาและสนับสนุนศูนย์เชี่ยวชาญเฉพาะทางให้มีความเข้มแข็งและแบ่งปันทรัพยากรการวิจัย
7. ส่งเสริมการต่อยอดและใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาและโครงข่ายสารสนเทศการวิจัย

8. ปฏิรูปกฎหมาย กฎระเบียบ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนางานวิจัย เพื่อเอื้อต่อสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการวิจัย และสร้างความเป็นธรรมในการจัดสรรประโยชน์จากการพัฒนางานวิจัย

5. ยุทธศาสตร์สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และนานาชาติ เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยอย่างเป็นระบบ

กลยุทธ์

1. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักวิจัยให้สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. เชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ/หน่วยงานวิจัย สถาบันอุดมศึกษา เอกชนและนานาชาติ เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการวิจัย
3. พัฒนาศักยภาพ มาตรฐาน และจรรยาบรรณการวิจัยให้เทียบเท่าระดับสากล
4. สร้างและพัฒนาอาชีพนักวิจัย
5. สร้างแรงจูงใจอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อเป็นเครื่องมือในการเพิ่มปริมาณและคุณภาพนักวิจัย
6. สร้างแนวทางการเข้าถึง ดึงดูดความชำนาญและบุคลากรวิจัยที่มีความสามารถสูงจากนานาชาติเพื่อยกระดับคุณภาพงานวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ให้เป็นสากลและทัดเทียมกับนานาชาติ

แผนการดำเนินการ

1. ระยะแรก (1-2 ปี)

1. ดำเนินการผลักดันให้เกิดเครือข่ายภาควิจัยจากภาครัฐ เอกชน และประชาชน ที่เป็นรูปธรรมซึ่งมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน เพื่อร่วมกันกำหนดแนวทางการประสานงานและขับเคลื่อนการปฏิรูประบบวิจัยไปสู่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

- 1.1 การพัฒนาการจัดทำนโยบายการวิจัยโดยใช้กลไกการระดมความคิดจากกลุ่มที่เป็นตัวแทนต่าง ๆ ในสังคม
- 1.2 การจัดทำแผนพัฒนากำลังคนด้านการวิจัยโดยบูรณาการและปรับปรุงกลไกที่มีอยู่ รวมทั้งสร้างกลไกการเพิ่มนักวิจัยที่มีคุณภาพ
- 1.3 การเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนด้านการวิจัยเพื่อหาแนวทางในการจูงใจให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยมากขึ้น พร้อมทั้งจัดปัญหาอุปสรรคที่มีอยู่ให้ลดลง

2. การพัฒนาระบบบริหารจัดการงบประมาณวิจัยของประเทศโดยหน่วยงานระดับนโยบาย และ สำนักงบประมาณเพื่อกำหนดกลไกและแนวทางการบริหารงบประมาณ

3. พัฒนาปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้เอื้อประโยชน์และสอดคล้องกับการวิจัยทั้งของภาครัฐและเอกชน

2. ระยะต่อไป

1. เครือข่ายภาควิชาวิจัยดำเนินการประสานงานให้เป็นไปตามแนวทางฯและยุทธศาสตร์ ติดตามประเมินผล รวมทั้งปรับแผนฯ ตามสถานการณ์และเป็นศูนย์ประสานงานด้าน วิชาการและความร่วมมือ
2. การเชื่อมโยงและสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนรัฐ ร่วมเอกชนเพื่อวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี
3. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในหน่วยผลิตงานวิจัยที่จะเป็นกลไกการเชื่อมโยงกับภาคเอกชน เช่นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศูนย์ทดสอบผลิตภัณฑ์และศูนย์รับรองมาตรฐาน
4. สร้างความเป็นสากลโดยสนับสนุนการนำเข้าบุคลากรที่มีความสามารถสูงทางการวิจัย จากนานาชาติ การแลกเปลี่ยนบุคลากรและข้อมูลการวิจัยระหว่างประเทศ
5. ส่งเสริมและปลูกฝังการทำวิจัยรูปแบบกลุ่มและการนำไปใช้ประโยชน์ โดยเริ่มตั้งแต่ การศึกษาภาคบังคับเป็นต้นไป
6. ดำเนินการด้านอื่นๆ ตามรูปแบบความเหมาะสม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาและการสร้าง ความสำเร็จ